

LABOD izhaja štirinajstredno v nakladi 2200 izvodov — Ureja ga uredniški odbor — Odgovorna urednica: Lidija Jež, tehnični urednik: Marjan Moškon — Grafična priprava in tisk Dolenjski informativni in tiskarski center Novo mesto.

labod

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LABOD TOVARNE OBLAČIL NOVO MESTO

izhodišča za smernice planov 83

V času, ko delamo obračun in pregledujemo rezultate našega poslovanja za preteklih devet mesecev, je tudi čas za razmišljanja kako in kaj v prihodnjem letu.

Izhodišča za plane TOZD in DSSS za leto 1983 so predlagana na osnovi dosedanjih rezultatov, ocene možnosti poslovanja in obveznosti v prihodnjem letu, ter usmeritev, za katere smo se opredelili v srednjeročnem planu 1981—1985. Vsled tega se bomo v sicer nespremenjenem proizvodnem programu močneje usmerili v proizvodnjo ženskih bluz in kril, k čemur nas navajajo tudi trendi potrošnje tovrstnih izdelkov, ki so v porastu.

Na osnovi razpoložljivih strojnih kapacitet in možnosti zaposlovanja planirajo TOZD za leto 1983 naslednje število delavcev v neposredni proizvodnji:

TOZD	
LOČNA	282
LIBNA	275
DELTA	495
TIP-TOP	140
TEMENICA	120
ZALA	86

V režijskih službah z novim planom ne predvidevamo novih zaposlitev, razen v TOZD Commerce, kjer se glede na proizvodni program in nekatere nove usmeritve, predvsem povečanje proizvodnje kril in bluz, kaže potreba po formiranju posebne skupine za pripravo proizvodnje kril. Skupno planirano število zaposlenih v delovni organizaciji je 1910. Od tega je v neposredni proizvodnji 1398 delavcev ali 1,5% več kot v letošnjem planu.

Plan delovnega časa je postavljen na osnovah, ki zagotavljajo izpolnitev letnega fonda 2.192 ur in pravočasno izdelane predvidene količine gotovih izdelkov za prodajno najmočnejše mesece. Poleg tega planiramo tri sobote v letu za tribuno in eno za solidarnost (po zakonu), ki bodo v koledarju usklajene s potrebami proizvodnje (sezona) ter specifičnosti dela.

Kolektivni dopust je planiran v dveh delih:

- 17 delovnih dni poleti
- 3 delovni dnevi v decembru.

Poletni kolektivni dopust je usklajen s potrebami proizvodnje in z možnostjo koriščenja počitniških kapacitet tako, da TOZD iz VO programa zaradi jesenske sezone in izdelave kolekcije, koristijo kolektivni dopust med 27. junijem in 19. julijem, ostale TOZD pa rotirajo do 16. avgusta.

Planiran obseg proizvodnje izražen v minutah po TOZD in dopolnjen v kooperaciji je sledeč:

TOZD	minute
LOČNA	29.183.616
LIBNA	28.459.200
DELTA	
- 450 delavcev 100%	
- 45 delavcev 50%	
	2.328.480
TIP-TOP	48.898.080
TEMENICA	14.488.320
ZALA	12.418.560
	8.899.968
SKUPAJ	142.347.744
KOOPERACIJA	4.000.000
SKUPAJ	146.347.744

Glede na plan proizvodnih minut v letu 1982, je plan minut v letu 1983 za 1,5% višji.

Tudi v letu 1983 bo naša delovna organizacija močno izvozno usmerjena, saj naj bi namenila 45 do 50% proizvodnih kapacitet za izvoz.

Glede na planirane kapacitete je možno v letu 1983 izdelati naslednje količine izdelka:

v programu	komadov
sraje	2.258.000
bluz	903.000
vrhnjih oblačil	250.557

ki ovrednotene predstavljajo plan realizacije za:

DOMAČI TRG	v 000 din
- program sraje	590.000
- program bluz	280.000
- program VO	330.000
Skupaj domači trg:	1.200.000
IZVOZ	250.000
SKUPAJ	1.450.000

Na osnovi navedenih izhodišč ocenjujemo, da bo planiran celotni prihodek, glede na oceno realizacije v letu 1982, za cca 10% večji. (Glej tabelo 5!)

Upoštevalo težino ekonomskih problemov, s katerimi se srečujemo sedaj in se bomo z njimi spopadali tudi v letu 1983, postavljajo pred nas skupno z ukrepi, ki jih je v zadnjem času sprejela skupščina SFRJ in zvezni izvršni svet, izredno zahtevne naloge na vseh področjih delovanja in planiranja:

— skrajno racionalno porabo vseh vrst energije, še posebej pri vseh oblikah prevozov,

— omejitev vseh investicij — možna bo le najnujnejša zamenjava strojne opreme, ki pa bo dodatno odvisna o uvoznih možnostih, saj bodo možnosti uvoza opreme še nadalje omejene;

— pričakovati je, da bo rast osebnih dohodkov in skupne porabe še nadalje pod močno kontrolo in bodo naraščali počasneje od rasti ustvarjenega dohodka,

— izredno zaostreni pogoji gospodarjenja in pomanjkanje likvidnih sredstev nam narekuje dosledno varčevanje na

TABELA 5

	v 000 din	
	Ocena izvršitve v letu 1982	plan za leto 1983
Prihodki od prodaje izdelkov in storitev na:		
- domačem trgu	1.050.000	1.200.000
- z izvozom	220.000	250.000
Prihodki doseženi s prodajo blaga (trgovine)	90.000	100.000
Ostali prihodki in interna realizacija	140.000	150.000
CELOTNI PRIHODEK	1.500.000	1.700.000

varčevanje z gorivom

Ob rob članku „Poraba energije v posebnih pogojih“, objavljenem v 14. številki našega glasila

Ukrepi, ki prinašajo varčevanje z gorivom, prizadenejo našo delovno organizacijo le pri prevozih z osebnimi službenimi avtomobili ter pri prevozih naših trgovskih zastopnikov. Na podlagi ukrepov smo sprejeli nekaj usmeritev, ki jih lahko strnemo v dveh točkah: zagotoviti normalno funkcioniranje in poslovanje naše delovne organizacije ter zadostiti ostale potrebe okoli prevozov. Ob tem predvidevamo, da se bodo tudi naši trgovski zastopniki lahko omejili na 80 odstotno potrošnjo goriva glede na porabo v preteklem letu, ne da bi pri tem njihovo delo utrpelo večje izgube.

Kljub omejitvam, ki jih ukrepi prinašajo, menimo, da bomo v Labodu lahko zagotovili normalno poslovanje. Seveda pa bo to steklo le ob zaostreni odgovornosti do varčevanja, do organizacije prevozov in ob razumevanju in odgovornem donosu vseh, ki v tej verigi sodelujejo!

vseh področjih porabe in spoštovanja dogovorov ter pri delitvi ustvarjenega čistega dohodka upoštevanje dogovorjenega razmerja.

ROZINA KUM

sprejet nov zakon o stanovanjskih razmerjih

Skupščina SRS je dne 28. septembra na zasedanju vseh zborov sprejela novi Zakon o stanovanjskih razmerjih, ki je bil objavljen v Uradnem listu SRS št. 35 z dne 11. 10. 1982 veljati pa začne 10. 11. 1982. Prejšnji zakon je veljal od leta 1974.

Bistvene novosti:

— na 1. mesto postavlja pridobivanje stanovanj iz lastnih sredstev občanov in delovnih ljudi;

— ukinja stanovanjsko pogodbo in jo nadomešča z odločbo o dodelitvi stanovanja, pri podstanovanjskih razmerah pa pogodbo obdrži;

— pristojnost samoupravne stanovanjske skupnosti se prenaša na skupnost stanovalcev oz. hišni svet;

— pri družbenih stanovanjih ne govori več o pravici do oddajanja stanovanja ampak pravici do dodeljevanja stanovanj;

— podstanovalci so bolje zaščiteni tako glede trajanja podstanovskega razmerja kot plačevanja stanarine;

Naj navedemo nekaj konkretnih sprememb.

Imetnik pravice uporabe je tisti stanovalc, ki je nosilec pravice uporabe ostali, ki z njimi stanujejo (ti so lahko: zakonec ali oseba, katere dalj časa trajajoča življenjska skupnost z imetnikom stanovanjske pravice ima po zakonu o zakonski zvezi in družinskih razmerjih enake pravne posledice kot zakonska zveza, otroci, posvojenci, starši in posvojitelji imetnika stanovanjske pravice in njegovega zakonca, tisti, ki jih je imetnik stanovanjske pravice dolžan vzdrževati po zakonu in tisti, ki najmanj dve leti živijo z imetnikom stanovanjske pravice v ekonomski skupnosti). Osebe, ki imajo pravice uporabe lahko pridobijo pravice imetnika, če imetnik umre ali se mora na podlagi odločbe sodišča odseliti. Tedaj se morajo uporabniki sporazumeti kdo bo nosilec stanovanjske pravice. Zakon še vedno ne daje odgovora na to kaj se šteje za vikend oz. kdaj se vikend šteje za stanovanjsko hišo.

Za reševanje spornih razmerij je pristojno Sodišče združenega dela za podstanovska razmerja pa temeljno sodišče.

Za začetek nekaj inštrukcij tistim, ki dela v skladišču niso vajeni.

Občan pridobi stanovanjsko pravico na stanovanju v družbeni lastnini na podlagi pravno-močne odločbe o dodelitvi stanovanja. Odločbo izda direktor TOZD na osnovi sklepa organa upravljanja o dodelitvi stanovanja in sklepa o plačilu soudeležbe lastnih sredstev, odločba se izda tik pred vsetitvijo v stanovanje, vsetiti pa se sme šele ko je odločba pravno-močna — ko se zoper njo ni možno več pritožiti ali ko je bila vložena pritožba pa je organ II. stopnje odločil o stvari oz. ko je končan sodni spor. Podstanovsko razmerje pa nastane z dnevom vsetitve v stanovanje oz. ko se podpiše pogodba.

Imetnik stanovanjske pravice izgubi to pravico če 6 mesecev ne uporablja stanovanje (po starem zakonu 1 leto).

Imetnik pravice uporabe na stanovanju v etažni lastnini (bloki, združena gradnja ind. hiš) uresničujejo svoje samoupravne in druge pravice v skupnosti stanovalcev in po hišnem svetu. Zaradi tega mora imetnik stanovanjske pravice pred vsetitvijo podpisati izjavo, da so mu poznani samoupravni splošni akti skupnosti stanovalcev, da bi lahko tako vedel za svoje pravice in dolžnosti. Velika novost novega zakona pa je v 59. členu, ki jo naj povzamemo dobesedno iz zakona: „Če se število uporabnikov stanovanja zmanjša tako, da površina stanovanja dvakratno presega površino določeno s samoupravnim splošnim aktom iz 36. člena tega zakona, stanodajalec lahko odpove stanovanjsko razmerje imetniku stanovanjske pravice na tem stanovanju potem, ko mu dodeli drugo spremenjenim okoliščinam primerno stanovanje.“

Stroške preselitve imetnika stanovanjske pravice iz prejšnjega odstavka v drugo stanovanje je dolžan poravnati stanodajalec.“

Novost je tudi 1. odstavek 60. člena, ki se glasi: „Stano-

dajalec odpove stanovanjsko razmerje imetniku stanovanjske pravice, ki ima v lastnini prazno družinsko stanovanjsko hišo ali stanovanje kot posamezen del stavbe, če je to stanovanje primerno.

Verjetno bo novo določilo o podstanovalcih bistveno pripomoglo, k izboljšanju sistema na področju podstanovalskih razmerjih, določilo se glasi: „Podstanovsko razmerje se lahko sklene samo za posamezne stanovanjske prostore, pri čemer mora imetnik stanovanjske pravice podstanovalcu zagotoviti ustrezne higienske in druge življenjske pogoje.“

Občinska skupščina z odlokom predpiše način in pogoje za oddajanje posameznih stanovanjskih prostorov podstanovalcem; najvišjo raven podstanarine, ki jo imetnik stanovanjske pravice lahko dogovori za uporabo posameznih stanovanjskih prostorov; najvišje zneske plačil za storitve in za uporabo pohištva ter način evidence podstanovalskih razmerij.“

To določilo je v toliko spremenjeno, da občinska skupščina mora predpisati vse kar se zahteva v določilo medtem, ko je prej bilo določilo da to lahko podpiše (ni bilo obvezno). Pričakujemo, da bo v teku 1 leta po sprejemu tega zakona to storjeno v vseh občinah, kjer imajo sedež naši TOZD.

Drugih podrobnih sprememb tukaj ne bi navajali, ker nimajo bistvenega pomena.

Ob tej priložnosti povemo še to, da so se predpisi na področju stanovanjskega gospodarstva v celoti spremenili oz. so bili na novo sprejeti to so:

1. Družbeni dogovor o skupnih osnovah za zagotavljanje in usklajevanje samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji iz maja 1981;

2. Zakon o stanovanjskem gospodarstvu iz januarja 1981, in seveda

akcija v skladišču

Delavci DSSS in tozda Commerce smo priskočili na pomoč skladišču gotovih izdelkov programa PŠ s prostovoljnimi popoldanskimi delom. Akcijo sta organizirali osnovni organizaciji sindikata v DSSS ter tozd Commerce. Delo je trajalo od 14 do 18 ure. Pomoč je bila nujna, saj so prispele v skladišče pošiljke od naših kooperantov in seveda iz tozov programa PŠ, vzporedno s temi velikimi pošiljkami, pa so prodajni roki pogojevali hitro odpremo. Tako je bilo v oktobru prepakiranih 29.155 komadov moških flanelastih srajc, 22.965 komadov srajc TIP-TON je bilo treba prečistiti, zamenjati škatle in podobno. Poleg tega je bilo narejenih 568 zavitkov po pet srajc, kjer je bilo treba izpolniti etikete ter prav toliko paketov vrečk po pet komadov — za vsako srajco oz. škatlo posebej. Akcija pa je podaljšana tudi v mesec november, kjer je v treh dneh prepakiranih 5.600 komadov enega artikla in 1100 komadov drugega.

V akciji je en dan sodelovala šola Janeza Trdina iz Stopič, katere pokrovitelj je tozd Ločna, ostalo delo pa so opravili delavci skladišča s popoldansko pomočjo „režijcev“ iz tozda Commerce in DSSS.

3. Zakon o stanovanjskih razmerjih od 11. 10. 1982.

To nam narekuje, da pričnemo s postopkom celovitega urejanja tega področja v naši DO ter uskladimo SSA z novo sprejetimi predpisi. Zakon nalaže OZD, da morajo uskladiti svoje SSA z določili zgoraj omenjenih predpisov.

FRANCI JURŠIČ

o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Nova zakonska ureditev pri naša bistveno spremembo v krogu zavarovancev pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V bodoče naj bi bili v enotno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vključeni tudi kmetje, ki jim je kmetijska dejavnost edini oziroma glavni poklic. Temeljno vodilo za takšno rešitev je, naj bi se v bodoče ne širile pravice iz starostnega zavarovanja na podlagi povečanih solidarnostnih prispevkov združenega dela, temveč naj bi si tudi kmetje, tako kot drugi delovni ljudje, zagotavljali svojo socialno varnost za primer starosti, zmanjšanja ali izgube delovne sposobnosti in smrti, na podlagi dela in ustvarjenega dohodka.

Že po zveznem zakonu bodo obvezno zavarovani vsi združeni kmetje, dana pa možnost, da republike in avtonomne pokrajine uveljavijo to zavarovanje tudi za druge kmete.

Zato predlagamo, da se obvezno zavarujejo vsi kmetje, ki opravljajo kmetijsko dejavnost kot edini ali glavni poklic, ne glede na dohodek, ki ga ustvarijo na kmetiji. Kot osnova za plačilo prispevkov za to zavarovanje, je za združene kmete praviloma predviden osebni dohodek, v skladu s predpisi o davkih občanov, za nezdružene kmete in tiste združene, kjer se

osebni dohodek ne bo ugotavljal ali ne bo dal ugotoviti, pa bo osnova za zavarovanje določila skupnost. Pri tem je treba upoštevajoč različno ekonomsko sposobnost teh ljudi, določiti zavarovalne osnove v takem razponu, da bo prispevek zmogel tako ekonomsko šibek kot ekonomsko močan kmetijski proizvajalec po lastni presoji. Od individualne odločitve posameznega zavarovanca za višjo ali nižjo zavarovalno osnovo in s tem za višji ali nižji prispevek skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, bo odvisen tudi obseg pravic – starostne, invalidske ali družinske pokojnine iz tega zavarovanja.

Ločiti pa je treba vprašanje tiste kategorije kmetov, ki so danes že uživali starostne pokojnine oziroma so zavarovanci starostnega zavarovanja, stari nad 60 let. Povsem razumljivo je, da pridobljenih pravic ni mogoče odpraviti. Zato bo za užitvalce starostne pokojnine potrebno v predhodnih določbah zakona še naprej zagotoviti veljavnost sedanjega sistema – t.j., uživanje starostne pokojnine na približno sedanjih ravni.

Takšna koncepcija uveljavitve zavarovanja kmetov ne pomeni večjega bremena za družbo kot celoto oziroma združeno delo. Večje število zavarovancev, ki bodo šele čez mnoga leta lahko uveljavili svoje pravice, bo že sedaj zagotavljalo sredstva tako za sedanje užitvalce kmečke pokojnine kot za potencialne užitvalce osebne pokojnine.

Poleg kroga zavarovancev, je odprto vprašanje obsega pravic zavarovalnih kmetov, vključenih v enotno zavarovanje. Združeni kmetje naj bi imeli vse pravice iz tega zavarovanja, v skladu z zakonom, drugi pa le pravico do starostne, invalidske in družinske pokojnine.

Glede oseb, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost, je potrebno izenačiti te kategorije zavarovancev z zavarovanci-delavci v pravici do varstvenega dodatka; omogočiti dokup let pokojninske dobe na podlagi naknadnega plačila prispevkov za čas pred uvedbo obveznega zavarovanja, oziroma pred vstopom v zavarovanje, to je pred letom 1965.

Določiti je potrebno tudi obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje vrhunskih športnikov-neprofesionalcev in dokupa let iz tega naslova po 15. 15. 1945.

Sprememba odnosa na področju invalidskega zavarovanja, s tem neurejenih razmerij v zvezi z uveljavljanjem in ureničevanjem pravic delovnih in-

validov, je možno doseči, z razmejitvijo pristojnosti združenega dela od pristojnosti skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter drugih pristojnih skupnosti ob temeljnem izhodišču, da se mora varstvo delovnih invalidov izvajati predvsem tam, kjer invalidizacija nastaja, to je v združenem delu.

Že rešitve, ki jih vsebuje nov zvezni zakon in rešitve, ki naj bi jih prinesel republiški zakon, bi morale v večji meri vzpodbuditi odgovornost združenega dela za uspešno prevencijo invalidnosti.

Predlagajo, da bi ženske-delavke, ki se odločijo za upokojitve glede na predlagane spremembe delovne zakonodaje, lahko uveljavile povišanje pokojnine za 1 % šele po dopolnitvi pokojninske dobe tako kot moški-delavci, t.j. po 40 letih.

Predlagajo uvedbo možnosti predčasne upokojitve. Do konca leta 1973 je bil institut predčasne upokojitve uveljavljen v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja kot pravica zavarovanca z zveznim zakonom. Uveden je bil v sistem leta 1965 kot izjema za omilitev strožjih pogojev za pridobitev pravice do pokojnine.

V skladu s svojimi specifičnostmi so ga republika Srbija, Hrvatska, Makedonija in obe avtonomni pokrajini uvedle, republika Slovenija, Črna gora ter Bosna in Hercegovina pa ne. Prav to pa je povzročalo v javnosti dosti polemike z obrazložitvami, da gre za neenotne temeljne pravice.

Uvedba tega instituta sicer pomeni znižanje pokojnin in s tem padec socialne varnosti, večje pritisk na varstveni dodatek kot edini socialni korektiv v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja ali potrebo po večji obremenitvi združenega dela in večji solidarnosti znotraj sistema. Vendar so številne pripombe in predlogi, zlasti ob sprejemanju zveznega zakona in pri pripravi republiškega zakona apel za ponovno uvedbo predčasne pokojnine, z obrazložitvami, da je med upokojitvijo tista povojna generacija, ki je mnogo prispevala k osvoboditvi in obnovi domovine ter je zaradi tega izčrpana, tudi zato, ker ni uživala bonitet višjega družbenega standarda, ki se je gradil postopoma.

V poglavju o uživanju in izgubi pravic je treba urediti še naslednja vprašanja:

– uživanje pravic do družinske pokojnine za čas služenja vojaškega roka v JLA glede na novi zakon o vojaški obveznosti. Ta čas naj bi pravica do družinske pokojnine mirovala in se družinska pokojnina ne bi izplačevala;

– izplačevanje pokojnine našim upokojencem, ki se po dopolnitvi polne pokojninske dobe zaposlijo in pokojninsko zavarujejo pri tujem delodajalcu v tujini;

– z novim zveznim zakonom je določeno izplačevanje pokojninskih prejemkov za nazaj, vsem, ki se bodo upokojili po 1. 1. 1983, zato naj bi način izplačevanje pokojnin uredila skupnost pokojninskega zavarovanja s samoupravnim splošnim aktom;

– izenačiti izvenzakonsko skupnost z zakonsko, tako kot je to opredeljeno v novi rodbinski zakonodaji;

– izvršiti, prekvalifikacijo članstva in dela v kmečkih delovnih zadrugah iz posebne v zavarovalno dobo v primerih, ko je bila oseba član kmečke delovne zadruge v obdobju od 15. maja 1945 do 31. decembra 1959, če ji je bilo delo v zadrugi edini ali glavni poklic;

– štetje služenja vojaškega roka v JLA po 15. 5. 1945 nad 24 mesecev v pokojninsko dobo.

V predhodnih in končnih določbah je potrebno predvideti prenehanje veljavnosti zakona o starostnem zavarovanju kmetov in zagotovitev nadaljnega uživanja kmečke pokojnine tistim, ki so do dneva uveljavitve zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pridobili pravico do starostne pokojnine, to je sedanjim užitvalcem kmečkih pokojnin in v varianti tudi vsem tistim kmečkim zavarovancem starostnega zavarovanja kmetov, ki so stari nad 60 let.

Ker se glede pravic borcev NOV ne predvidevajo večje spremembe glede na začetno stanje, ne bodo potrebna dodatna sredstva iz republiškega proračuna.

—iv—

KAKŠEN JE KMEČKI STANDARD?

Kljub znatnemu napredku podeželja pa pokazatelji opremljenosti kmečkih gospodinjstev, v primerjavi z nekmečkimi, kažejo na veliko zaostajanje v opremljenosti z nekaterimi materialnimi dobrinami. Tako je z električnimi in plinskimi štedilniki opremljenih 46 odst. kmečkih gospodinjstev (nekmečkih 99,5 odst.), s hladilniki 38,5 (87,7), s televizorji 35,9 (88,3) in z osebniimi avtomobili 19,6 odst. (54,4). Precej boljše opremljenost od kmečkih gospodinjstev po statističnih podatkih Zavoda SR Slovenije za statistiko kažejo mešana gospodinjstva. Pri teh je, če vzamemo za primer osebne avtomobile, opremljenost 47,2 odstotna.

GRADBENIKI V ŠKRIPCIH

V prvi polovici letošnjega leta so jugoslovanski gradbeniki zgradili samo 15.000 stanovanj ali 12 odstotkov manj kakor lani v enakem obdobju. Temu botrujejo predvsem manjša vlaganja, ki izhajajo iz dejstva, da gradbeniki gradijo za tiste, ki denarja nimajo, in da jih tisti, ki denar imajo, ne morejo kupiti. V jugoslovanskem gradbeništvu je zaposlenih 750.000 delavcev, če pa ne bomo v bližnji prihodnosti našli ustreznih rešitev za oživitve te panoge, jih bo brez zaposlitve ostalo kakih 200.000. Za to srednjeročno obdobje smo v Jugoslaviji planirali izgradnjo 850.000 stanovanj, če bo pa šlo tako naprej, ti načrti ne bodo izpolnjeni.

USPEH V TEMENICI

Kolektiv tozd Temenica se je že velikokrat izkazal s posluhom za obveze do tržišča, zato velja omeniti tudi zadnjo tako akcijo, v kateri so v štirih dneh izdelali kar 1500 komadov suknjičev. Dnevna kapaciteta v Temenici je 200 komadov suknjičev, kar nam pove kakšne napore so morali delavci vložiti v teh štirih dneh. Tej izjemni nalogi so morali prilagoditi organizacijo dela, saj so morali ojačati brigado, kjer nastajajo suknjiči. Poleg šivalnice pa je s polno paro delala tudi likalnica, sicer pa je v teh dneh teklo delo v Temenici od 6 do 22 ure.

Zadovoljstvo ob izpeljani nalogi je bilo veliko, seveda pa so taka prizadevanja možna le občasno, saj je tako mrzlično in intenzivno delo možno le ob izjemnih situacijah.

kadri v tip - topu

V tozd TIP-TOP so želeli v izhodiščih za letni plan 1983 zmanjšati število delavcev v neposredni proizvodnji, ker so se v pridobivanju kadrov v Ljubljani pokazale velike težave. Vendar grede splošna Labodova prizadevanja v smeri istega števila neposrednih proizvajalcev kot v tekočem letu oziroma, naj bi se to celo povečevalo vse do izkoristka pet – odstotne rezerve.

Tako vidijo v TOZD TIP-TOP vir kadrov v tesnejšem sodelovanju s šolo, v študentski politiki, v proizvodnem delu in praksi... saj bodo le v teh oblikah lahko mladim vzbudili zanimanje za delo v TIP-TOP-u. Razmišljajo o tem, da bi naša kadrovska služba organizirala v šolskem centru za tekstilno in konfekcijsko smer kratke pogovore z dijaki, kjer bi predstavili našo delovno organizacijo in tako skušali spodbuditi večje zanimanje za zaposlitev pri nas.

Vzporedno s prizadevanji za pridobitev čim večjega števila

V tozd Libna je začelo z delom šest novih mladih delavk s končano dvo ali tri-letno konfekcijsko šolo. V uvodnem dnevu so se seznanile z organiziranostjo naše delovne organizacije – s programom dela, dejavnostmi nasploh, družbenopolitičnim delom in podobno.

delavcev, pa se pojavlja v TIP-TOP-u tudi vprašanje oddaljenosti delavca od tovarne. V svojih aktih so se omejili na to, da vračajo stroške prevoza vsem, ki se vozijo na delo do 25 km, vendar so vse pogostejši primeri večje oddaljenosti, kar povzroča dodatne težave. Že v samem proizvodnem delu je nekaj dijakinj iz oddaljenih krajev, z novim zaposlovanjem pa je računati na še več takih primerov. Vendar ni tu le vprašanje vračanja prevoznih stroškov, pač pa so vse večji problem prevozi sploh, pravočasno prihajanje na delo in podobno. V TIP-TOP-u bodo napeli vse sile, da bi pritegnili v svojo sredo čim več delavcev za neposredno proizvodnjo. Po planu je teh 140, v oktobru jih je bilo prisotnih 136. Od teh je v TIP-TOP-u kar deset invalidov, šest pa jih dela s polovičnim delovnim časom. Plan pa je seveda tempiran na osemurno delo, kar povzroča tudi določen odmik.

Pri organiziranju in usmeritvi na področju kadrovanja in plana kadrov za prihodnje leto, bo nujno vse to upoštevati in najti – v nič kaj rožnati situaciji – kar najustreznejšo pot.

AKTI V JAVNI RAZPRAVI

V DSSS je stekla javna razprava osnutkov nekaterih aktov, ki so dopolnjeni z novimi zakonskimi določili ter usklajeni z akti, ki so jih Labodove temeljne organizacije že sprejele. Tako teče razprava o osnutku dopolnil in sprememb statuta DSSS, pravilnika o izobraževanju, pravilnika o delu

samoupravne delavske kontrole, pravilnik o določanju obsega in kvalitete opravil, norm in delovnih programov ter ustvarjalnih dejavnosti delovne skupnosti ter navodilo o pisarniškem poslovanju. Javna razprava traja do konca novembra.

delo delegacije sis v delti

Z novim mandatom, ki traja od marca letos, so se – prej posebne delegacije SIS v tozd Delta – spremenile v konferenčno delegacijo. Konferenco delegacij tvorimo skupaj s „trgovino“ tozda Commerce enote Ptuj, vendar za vsako interesno skupnost posebej.

Delo delegacij se zaradi tega ni bistveno spremenilo. Nadaljujemo z ustaljenim načinom dela – vodje delegacij skličejo pred sejo skupščine delegacijo, kjer obravnavajo poslovna gradiva. Na seji izkristalizirajo stališče, izdelajo predloge oz. priporočila. Na seji določijo tudi delegata, ki se udeleži skupščine in prenese sprejeta stališča k posredovanim točkam dnevnega reda.

V zadnjem času nismo imeli drugih delegatskih vprašanj, razen vprašanje, ki se nanaša na neurejen prevoz na delo in iz dela za našo drugo izemno v smeri Ptuj – Grajena – Vurberg. To vprašanje smo si že večkrat prizadevali rešiti preko Komunalnega podjetja, vendar

Prvo nagrado Labodovega 4. Ex tempora je prejela Novomeščan Marjan Maznik, ki je doslej sodeloval na vseh naših akademskih slikarskih prireditvah. (Foto Babič)

Ex tempora je letos prejel drugo nagrado. (Foto Babič)

Za sliko Novo mesto je dobil slikar Veljko Toman tretjo nagrado. (Foto Babič)

Delo žirije, v kateri sta bila prof. Andreja Koblar in prof. Milček Komelj, ni bilo lahko.

anketa med mladinci

Mladinci v DSSS in tozd Commerce so povezani v skupni osnovni organizaciji, ki šteje sicer 55 članov, vendar je bilo doslej aktivnih med temi le malo. Res, da je bilo v letošnjem letu čutiti mlade med nami, da je bilo speljanih nekaj aktivnosti, vendar si je za te akcije prizadevala le peščica najprizadenejših, v glavnem le odbor. Zaradi premajhne udeležbe tako na sestankih kot tudi v delu mladih sicer, se je odbor osnovne organizacije odločil med mlade poslati anketo, ki naj bi jasno sliko kdo je

pripravljen sodelovati in kdo ne, kakšnih aktivnosti si mladi žele, kje mislijo, da bi morali več sodelovati.

V anketi se je obvezalo za aktivno delo v mladinski organizaciji od 55 članov kar 39, torej je bilo le 16 odjav. Ker so sprejeli sklep, da vrtnjen in izpolnjen anketni list velja za člana tudi kot obveza za tvorno delo v osnovni organizaciji, bo delo v bodoče gotovo uspešno in – kar je še posebnega pomena – množično.

Kongresne aktivnosti so tako v tej mladinski sredini že oživele. Nalog in problemov je veliko, zato z delom ni kaj odlašati, vse, ki so se ponovno opredelili za aktivno delo v svoji osnovni organizaciji, pa velja kar takoj animirati za delo.

Posebno diplomo za delo na temo Mladina je prejel Stane Petrovič iz Celja, izročil pa mu jo je predsednik OK ZSMS Novo mesto. (Foto Babič)

POSEBNA DIPLOMA OK ZSMS Stane Petrovič

Delo žirije, v kateri sta bila prof. Andreja Koblar in prof. Milček Komelj, ni bilo lahko.

NAGRADE

1. nagrada – Vida Slivnikar – Belantič – Prosta tema
2. nagrada – Marjan Maznik – Dolina Krke in ljudje ob njej
3. nagrada – Veljko Toman – Novo mesto

DIPLOME

- Janko Orač
Marin Berovič
Jože Kotar
Franc Smole
Štefan Štiren
Toni Vovko

POSEBNA DIPLOMA OK ZSMS

Stane Petrovič

november – mesec boja proti alkoholizmu

razredih so opazni tudi primeri alkoholiziranih učencev. Dokaj močno se izraža alkoholizem celo pri učencih v šolah usmerjenega izobraževanja. Večina storitev strokovne socialne službe je pogojena s problematiko alkoholizma; organi za notranje zadeve pa posredujejo vsako leto skoraj v 2.000 družinah zaradi slabega ravnanja z otroki – vzrok takega ravnanja je v 80 % alkoholizem.

Vseh posledic, ki jih v svojstvu družbene škode prinaša in povzroča alkoholizem, ni mogoče naštet. Navedeni primeri so sami dovolj zaskrbljujoči, da nas spodbujajo k razmišljanju in delu.

Ko obravnavamo družbeno razsežnost posledic, ki jih prinaša alkoholizem, ne moremo mimo vzrokov in pogojev, ki omogočajo razvoj in širjenje alkoholizma.

Pri tem je pomembno, da razlikujemo dve stvari:

– eno je pitje in zloraba alkohola,

– drugo pa je odvisnost od alkohola.

Pitje ali celo zloraba alkohola sta množična pojava, z razmeroma visoko stopnjo družbene strpnosti.

Odvisnost od alkohola pa se kaže že kot bolezen z vsemi spremljajočimi posledicami bolj izrazito pobarvan zdravstveni in socialni problem.

Oba vidika alkoholizma imata družbeno obeležje s tem, da je verjetno prav, če preventivne akcije usmerimo k pitju in zlorabi alkohola. Ob tem pa že zadevamo ob dva zelo pomembna družbena problema, ki medsebojno pogojujeta in **pospeševalno** ali **zaviralno** delujeta na alkoholizem.

Prvi pospeševalni pogoj je vsekakor ponudba alkohola,

drugi pa notranja potreba človeku po opoju.

Ponudba alkohola je v naših družbenih razmerah skoraj neomejena, zaviralni činitelji pa ponudbe ne omejujejo niti tam, kjer je formalno-pravno oziroma družbeno regularno ali tako dogovorjeno.

Ob izredno problematičnih higiensko tehničnih pogojih, odpiramo pivnice, gostilne in bifeje vseh mogočih slogov in variant. Ponudba alkohola, ki je družbeno dopustna do te mere, da jo skoraj stihijsko vodi iznajdljivost zainteresiranih razpečevalcev alkohola, omogoča in vse bolj širi tudi zadovoljevanje človekove notranje potrebe po opoju. Ta drugi, **pospeševalni pogoj** v svojstvu notranje potrebe po opoju, se tesno povezuje s človekovimi izkušnjami ali spoznanjem, da je z opojem možno „razreševati“ tudi stiske in probleme, ki jih posameznika postavljajo razsežnosti dela in življenja v družbeni sredini. To so le nekatera dejstva, ki dokazujejo že večkrat spoznano resnico, da je alkoholizem boleč družbeni problem, ki z vsemi svojimi lastnostmi in s polno krutostjo nezadržano prodira v bit labilnega človeka.

Ob tej ugotovitvi se postavlja vprašanje, če smo ta družbeni problem sposobni tudi obvladati in preprečiti individualno in družbeno škodo, ki jo alkoholizem povzroča. Ob tem lahko ugotovimo, da ima v globalni družbi na ravni SR Slovenije dovolj jasne opredelitve, ki se nanašajo na boj proti alkoholizmu.

Od potencialne odgovornosti vseh odgovornih, bomo morali preiti v neposredno in pristno prevzemanje dolžnosti. To pa pomeni, da moramo najprej ustvariti odgovarjajočo družbe-

no klimo in oblikovati tako družbeno zavest, ki bo v osnovi preprečevalca sprenevedanje in strpen ali celo oportunistični odnos do alkoholizma, do pitja, popivanja in pijanosti. Ob tem ne gre za boj proti alkoholikom temveč za boj proti alkoholizmu, ki neposredno izžareva bolečine v družbi. Tudi boleča družbena spoznanja lahko pripomorejo k temu, da spremeni mo naš odnos do tega pojava, da v vseh organizacijah in okoljih, kjer delamo in živimo, storimo vsak svoje, vsi skupaj pa vse. Če so kje, potem so prav v boju proti alkoholizmu potrebni skupni napor in nerazdružljiva sta zdravljenje in preprečevanje.

Koordinacijski odbor za boj proti alkoholizmu pri SZDL, so mesto usklajevanja in pospeševanja široke družbene akcije na tem področju.

Rdeči križ je doslej z vso odgovornostjo realiziral dogovorjen in usklajen program, saj je tudi v okviru svoje založniške dejavnosti izdal številne učno-vzgojne pripomočke, brošure, slikanice, plakate in druga gradiva, s katerimi se organizirano pristopa k zdravstveno-vzgojnemu u delu, k osveščanju prebivalstva za boj proti alkoholizmu.

Taka so razmišljanja Skupščine Rdečega križa Slovenije, skupine za boj proti alkoholizmu in narkomaniji, katere predsednik je prof. Pavle Dolar. V mesecu boja proti alkoholizmu in narkomaniji se Rdeči križ Slovenije še posebno prizadeva, da bi z najrazličnejšimi dejavnostmi prispeval svoj delež k borbi proti alkoholizmu. Ta prizadevanja tečejo skupaj s SZDL, dosežejo pa naj sleherno sredino – v smislu preventive in osveščanja.

Alkoholizem, kot sodobna bolezen, je glede na vzroke in pogoje svojega nastanka ter razraščanja, še posebno pa glede na posledice, težak in boleč družbeni problem. Med dejavnike, ki se proti alkoholizmu borijo pa sodi tudi Rdeči križ s svojim preventivnim in zdravstveno-vzgojnimi poslanstvom.

Razsežnost alkoholizma je v naši družbi izredno velika, saj se javlja v vseh vrstah delovnih ljudi in občanov in tudi v vseh starostnih skupinah prebivalstva. Posebno je vznemirjajoče dejstvo, da se alkoholizem nezadržno (neovirano) pojavlja in širi tudi med mladino. V pristojnih družbenih in strokovnih organih se ocenjuje, da povzroča alkoholizem neprecenljivo individualno in družbeno škodo. Družbena škoda, ki jo povzroča alkoholizem, ni samo materialna. Ta škoda ima socialne, zdravstvene, vzgojne, moralno-etične razsežnosti. Nekateri podatki Republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo dokazujejo, da je škoda, ki nastaja zaradi alkoholizma, očitna in zaskrbljujoča. Ta škoda pa se kaže:

– v manjši delovni storilnosti;

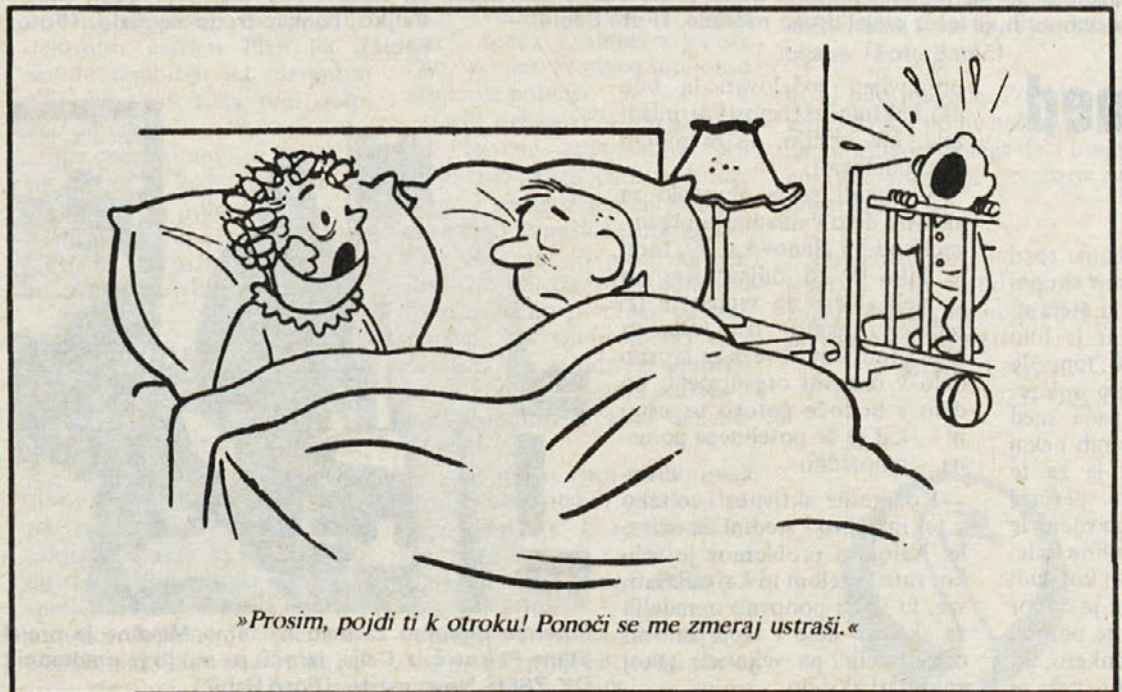
– 10 % izostankov z dela je zaradi alkoholizma;

– 20 % delavcev v industriji ima neposredne in posredne težave pri delu zaradi alkoholizma;

– alkoholik dva meseca na leto izostane z dela zaradi posledic alkoholizma in 10 let manj dela zaradi storilnosti;

– eno tretjino nesreč pri delu s smrtnim izidom ali hujšo telesno poškodbo pripisujemo alkoholizmu.

Posebno zaskrbljujoče pa se kažejo posledice alkoholizma na vzgojnem področju. Najbolj tragične žrtve so otroci staršev alkoholikov in v Sloveniji je kar okoli deset tisoč takih družin. V osnovnih šolah pa je ena tretjina razredov, v katerih imajo otroci bistveno slabše učne uspehe in vzgojne težave zaradi alkoholizma v družini; v višjih

prihodnost mladih je v samo- upravljanju

Delegati na 11. kongresu ZSMS, ki je bil tokrat v Novem mestu, so spregovorili o odprtih vprašanjih mladih pa tudi o odprtih vprašanjih našega trenutka. Tako, kot je bilo pričakovati od mladincev, so njihove besede izzvenele resno in zavzeto. S svojim specifičnim udarnim odnosom so pretresli svoja in naša vprašanja, o katerih so spregovorili o petih komisijah: v komisiji za družbenoekonom-

ske odnose, za razvoj političnega sistema, za množično frontno organiziranost mladinske organizacije, za preobrazbo vzgoje in izobraževanja in v komisiji za kulturo prosti čas in interesne dejavnosti.

V razmišljanjih delegatov je bila marsikatera grenka resnica, ki jo morda mlad človek okusi mnogo celoviteje kot ostali. Med temi je vprašanje, kako pridobiti zaupanje mladega človeka, če smo neodločni, če je mladinska organizacija premalo samostojna in brez avtoritete. Načeta so bila vprašanja nerešenih stanovanjskih problemov mladih, kjer je bil dan podatek, da kar 43 odstotkov mladih do 25 let nima rešenega tega vprašanja. Morda je še bolj boleča problematika zaposlovanja, še posebej, ker dela še vedno mnogo upokojencev, ker je še vedno ogromno nadur in ker so v rednem delovnem razmerju mnogi, ki že izpolnjujejo pogoje za upokojitev. Tudi število zaposlitev za pripravnike upada in

pogled naprej je ob tem kaj zaskrbljujoč. Razprave niso šle mimo obveščanja mladih in obveščanja nasploh, ki ni vedno prvi oblikovalec javnega mnenja, saj se le-to tako rado naslanja na različne govorce, to pa uspeva prav zaradi premajhne odprtosti informacijskih virov. V smeri pogovorov o izobraževanju in naši šoli je bilo precej misli usmerjenih v izobraževanje elitnih poklicev in nasplošno temu-fizičnih, kjer še vedno delimo prosta šolska mesta na otroke izobražencev in otroke delavcev. Naša šola premalo poudarja vrednost dela samega in je še vedno pretesno povezana s stari pojmovanjem. Mladinska organizacija se mora sku-

paj z drugimi družbenopolitičnimi silami boriti za uresničevanje zakona o usmerjenem izobraževanju in za odpravljanje pomanjkljivosti na tem področju. Vzporedno s tem pa si mora mladinska organizacija prizadevati za doseg enakovrednega položaja dijakov, učencev in učiteljev, kar bi v izobraževalnem procesu pomenilo velik napredek. V komisiji, ki je govorila o množični frontni organiziranosti mladih je bilo navrženih precej kritičnih misli, ki so poudarjale nujnost vzpostavljanja osebne in kolektivne odgovornosti, zahteve po demokratizaciji kadrovske politike in podobno, kar vse zmanjšuje zaupanje javnosti.

za slovensko ljudsko izročilo!

V sekciji za ljudsko slovstvo pri Inštitutu za slovensko narodopisje (Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti) v Ljubljani je v pripravi zbirka slovenskega slovstvenega folklornega gradiva (bajke, povedke, pravljice, smešnice, uganke, pregovori), pri kateri želimo dati prednost novemu terenskemu gradivu.

Prizadevamo si, da bi bila zbirka kolikor mogoče popolna, zato se z zaupanjem in prepričanjem, da naš klic ne bo zaman, obračamo tudi na cenjene bralce Laboda z naslednjo prošnjo:

— prosimo in vabimo vas, da bi bajke, povedke, pravljice, smešnice, uganke, pregovore in mogoče še kaj podobnega, kar živi v vašem okolju ali zgolj le še v spominu iz mladih dni, zapisali in poslali na Inštitut za slovensko narodopisje na spodaj navedeni naslov. Veseli bomo, če se bo Arhiv slovenskih ljudskih pripovedi, ugank, pregovorov pri omenjenem Inštitutu obogatil z vašim prispevkom, saj to pomeni kamenček več v mozaiku slovenske kulture — v tem primeru slovstvene dediščine. Vaše delo bomo ustrezno citirali in na primernem mestu poudarili — kadar bo do predvidene izdaje pač prišlo.

Pri tem je treba opozoriti, da ne pridejo v poštev prepisi ali obnove iz starih zbirk ljudskih pravljic, pripovedk ipd., saj te že imamo na razpolago in jih bomo vsekakor primerno upoštevali.

— druga možnost je ta, da nam sporočite naslove ljudi, za katere veste, da je z njimi ljudsko oz. ustno oz. folklorno izročilo še živi. Ob priložnosti bi jih obiskali sami in njihove pripovedi posneli na magnetofonski trak.

V vsakem primeru pa prosimo, da je naveden natančen naslov pripovedovalca, njegovi rojstni podatki in poklic in prav tako naslov in omenjeni podatki zapisovalca ter kraj in datum zapisa oz. pripovedovanja.

Zanesljivo pričakujemo vašo pošto in vas v tem upanju prav lepo pozdravljamo.

MARIJA STANONIK
Inštitut za slovensko
narodopisje, ZRC SAZU,
61000 Ljubljana
Novi trg 3

najcenejše knjige

Tako kot vsako leto bo Prešernova družba tudi letos ob obletnici rojstva dr. Franceta Prešerna izdala svojo „Redno letno knjižno zbirko“, ki jo v množični nakladi dvajset tisoč izvodov po zares dostopni ceni prejmejo člani in drugi naročniki — bralci Prešernove družbe:

1. Prešernov koledar za leto 1983 (z barvnimi reprodukcijami odličnega slovenskega slikarja Nikolaja Omerze in raznovrstnimi drugimi zanimivostmi)
2. Polona Škrinjar: PAVLA, povest
3. Miran Ogrin: PO STOPINJAH ALEKSANDRA VELIKEGA, potopis
4. Živojin Gavrilović: IGMANCI, roman
5. Mira Ružič: BITI ALI NE BITI, knjiga proti onesnaževanju in za varstvo okolja
6. Aleksander Cordell: MORTYMERJEVI, roman — nagradna knjiga (brezplačno jo prejmejo člani Prešernove družbe, ki so poravnali članarino do 30. 6. 1982).

Cena vseh šestih, v platno vezanih knjig je 850 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 700 dinarjev (brez nagradne knjige). Cena vseh šestih knjig v mehki (broširani) vezavi pa je 500 dinarjev (z nagradno knjigo) oziroma 400 dinarjev (brez nagradne knjige).

Vsem, ki „Prešernove zbirke“ še niste naročili pri poverjeniku Prešernove družbe ali v knjigarni, priporočamo, da to čimprej storite, lahko tudi s spodnjo naročilnico.

Naročam letno knjižno zbirko Prešernove družbe s Prešernovim koledarjem 1983:

1. vezano v platno — z nagradno knjigo	850 din
2. vezano v platno — brez nagradne knjige	700 din
3. broširano — z nagradno knjigo	500 din
4. broširano — brez nagradne knjige	400 din

Knjige mi pošljite na naslov: .....

Naročnino bom poravnal

- a) po povzetju
- b) v zaporednih mesečnih obrokih po najmanj 200 din

Datum: .....

Podpis:

Naročilnico izpolnite, odrežite in pošljite na naslov: PREŠERNOVA DRUŽBA, LJUBLJANA, Borsetova 27.

varčno in pretehtano v zali

V tozd Zala so tekla med kolektivnim dopustom manjša investicijska dela, vezana na našo proizvodnjo. S to adaptacijo smo pridobili precej prostora, tako, da je sedaj možno vrisati tudi nujne transportne poti.

Neuresničena je ostala le zasteklitev zunanjega hodnika, kar pa bi bilo zelo nujno, da z odpiranjem vrat ne bi prišlo več do prepiha. Z zasteklitvijo pa bi pridobili tudi na toploti, kar je v današnjem času zelo pomembno; zato upamo, da bomo uspeli usresničiti to nalogo v prihodnjem letu.

Tozd Zala se v današnji krizni situaciji obnaša zelo odgovorno. Sprejeli smo vrsto ukrepov za zmanjšanje stroškov. Posebno pa se zavedamo nujnosti varčevanja z energijo, zato je naša prva naloga proučiti možnosti izkoristka odvečne energije. Pri tem je mišljena povratna para, ki se zbira v kondenzni posodi. Razmišljanja so usmerjena v to, da bi povečali kondenzno posodo, ki je že tako potrebna obnove. Vanjo bi vgradili spiralne vodne grelce za centralno ogrevanje, kar bi v precejšnji meri nadomestilo sedanje ogrevanje z mazutom.

Med sprejetimi ukrepi je tudi sklep, da za potovanja koristimo izključno javna prevozna sredstva ter ta, da, da smo ob malici združili vse kikalce, s tem pa lahko za pol ure izključimo skoraj vse luči, paro in vakuum.

Seveda pa z vsem tem še nismo zadovoljni in še proučujemo kje in kako bi lahko še kaj privarčevali. Razveseljivo pa je predvsem to, da se vsi člani našega kolektiva zavedamo težke situacije in k razreševanju te vsak po svojih močeh tudi prispevamo.

ALBINA TUŠAR

želja

Če v dušo bi lahko pogledal,
pa ne kurbam, trgovcem in pijancem,
ampak pocukranim hinavcem,
ki ga pravičnost – planko gnilo –
pogosto skrivajo obličje milo!

JOŽE BRČIKA

Ob prehodu tozd Ločna na eno izmeno, smo se v novomeškem delu Laboda dogovorili, da bomo malicali v štirih skupinah – tri so za delavke Ločne, ena od teh tudi za tozd Commerce – delavce iz skladišča ter zadnja za delavce v DSSS in del Commerca.

bravo!

Bravo tovariši! Stvari smo prišli do dna, pa nas je zdaj udarila po glavi. Moram izraziti svoje zadovoljstvo, čeprav z malo zamude. Še enkrat sem pripravljen soglašati z vsemi novimi ukrepi. Še enkrat! Ali je prav?

Soglašam z vsemi ukrepi zveznega izvršnega sveta, republiškega izvršnega sveta, občinskega izvršnega sveta, delavskim svetom delovne organizacije, delavskim svetom temeljne organizacije, sindikatom in hišnim svetom. Vi, vsi tovariši zaslužite priznanje. Pomembno pa je, da se jaz strinjam z vsemi novimi ukrepi. To, da ni bencina, surovin, olja, moke, kave, pralnega praška, masla itd. To ni pomembno. Tudi ni pomemben ta depozit za prehod čez mejo. Saj jaz tako in tako nisem nikoli zakorakal v inozemstvo. Jaz sem, tovariši, mejo prešel le pri pijači. Grozdje pa je letos dobro obrodilo. In v tem se z vami še enkrat strinjam, tovariši.

S. DOŠENOVIC

POBUDA ZA ŠIVILJSKI TEČAJ

Koordinacijski odbor OOS v novomeškem delu Laboda je spregovoril tudi o pobudi, da v naši delovni sredini organiziramo šiviljski tečaj. Zadolženi bodo skušali najti inštruktorja med delavci TOZD Ločne ali Commerca. Pogoje, kakršne imamo v naši delovni organizaciji ter veliko znanja, ki nam ga lahko posredujejo naši starejši sodelavci, gotovo velja izkoristiti in zato je pobuda naših sindikalistov povsem na mestu.

KUPNA MOČ

Kupna moč slovenskega prebivalstva je od šestdesetih pa do osemdesetih let tega stoletja neprestano naraščala, po letu 1980 pa rahlo, vendar neprestano upada. To nam pove tudi kazalnik o delovnem času, ki ga poprečen Slovenec potrebuje za nakup nekaterih dobrin: Za kilogram bele moke je moral leta 1960 delati 37 minut, leta 1970 samo še 19 minut, leta 1980 pa najmanj 16 minut. Že leta 1981 pa je za to potreben delovni čas narasel zopet na 17 minut. Podobno tendenco lahko opazimo tudi pri ostalih živilih: za govedino smo leta 1980 porabili uro in 43 minut, leta 1981 pa uro in 44 minut, za liter mleka 1980 porabili 9 minut, leta 1981 pa 12 minut sladkor leta 1980 23 minut, leta 1981 pa 41 minut.

ZASTOJ V SVETOVNI TRGOVINI

Kot poroča GATT (Splošni sporazum o trgovini in carinah), se je svetovna trgovina v lanskem letu zaskrbljivo umirila in dosegla ničelno rast, medtem

ko se je vrednostni obseg celo zmanjšal za en odstotek. Vzroki za tak zastoj tičijo v nasploh nesposobnem političnem in ekonomskem ozračju, visokih obrestih, tečajnih gibanjih, protekcionizmu in pojemanju investicij v vseh pomembnejših industrijskih državah. Podroben pregled obsega trgovine pa pokaže tudi, da je k zmanjšanju obsega mednarodne trgovine pripomogel tudi manjši uvoz nafte v razvitejši države, medtem ko je izvoz industrijskih izdelkov vendarle porasel za 4,5 odstotka, kmetijskih pa za 3 odstotke. Vrednost mednarodne trgovine v poprečju zmanjšuje tudi višja cena dolarja v razmerju do večine drugih valut. Tudi podatki za letošnje leto kažejo težnjo nadaljnega poslabšanja v mednarodni trgovini.

NEKAJ MISLI IZ KNJIGE „KAKO SI PRIDOBIŠ PRIJATELJA“

Laskanje je kakor ponarejen denar, ki ga je tvegano razpečevati. Razlika med priznanjem in prilizovanjem je v tem, da je priznanje nesebično, laskanje pa je sebično in da prvo prihaja iz srca, drugo pa le iz jezika.

Nikoli ne sprejemaj in nikoli ne izrekaj cenene hvale! In kaj je prilizovanje drugega, kot cenene hvale?!

Vsak človek, ki ga srečam, je v nečem boljši od mene in se lahko od njega kaj naučim.

Izkušnje so me poučile, da če o človeku nimaš drugačnih podatkov, ga imej za poštenega, resnicoljubnega, apeliraj na krepost in plemenitost.

DALE CARNEGIE